

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі Універсітэт

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, ҚАМІТЭТА ҚАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СІЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНИНА

№ 17 (774)

Пятница, 8 мая 1970 г.

Цена 2 кап. Год выдания XXIII

Чэрць стагоддзя прайшло з таго гісторычнага дня, калі герайчны савецкі народ здабыў перамогу над фашистыкай Германіяй. 25-годдзе сусветна-гісторычнай перамогі у Вялікай Айчыннай вайне адзначаецца ў юбілейны год—100-годдзе з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна — заснавальніка Камуністычнай партыі, Савецкай дзяржавы і яго Узброенных Сіл.

Вялікая Айчынная вайна у герайчным летапісе нашага народа і яго Узброенных Сіл зімайе асобае месца. Яна з'явілася суроўым выпрабаваннем эканамічных, мараль-і-палітычных сіл Савецкай дзяржавы, яго ваенай арганізацыі. У гіганцкім ваенным сутынненні з фашизмам перамога сацыялістычнай грамадскіх лада, непарушны саюз рабочага класа і сялянства, дружба савецкіх народаў.

Подзвігі савецкіх людзей на франтах барацьбы з нямецка-фашистыкімі захопнікамі у поўнай меры пацвердзілі прарочыя слова У. І. Леніна аб tym, што наша краіна здольна даваць не толькі адзіночкі-героям, а і зможа вылучыць гэтых герояў сотнямі, тысячамі.

За мужнасць, герайзм, прайаўленыя ў баях, больш 11 тысяч воінаў Савецкай Арміі і Флоту былі удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза, звыш 7 мільёну узнагароджаны ордэнамі і медалямі.

Здзіўляючыя подзвігі здзейснілі нашы воіны ля сцен Брэсцкай крэпасці, пад Москвой і Сталінградам, пры герайчнай абароне Ленінграда, Севастополя, Кіева і Адэсы, на Курскай дузе, пры фарсіраванні Дняпра, пад Будапештам і Венай, у бітве за Берлін.

Натхніцелем, арганізаторам перамогі Савецкага народа, яго Узброенных Сіл з'явілася Камуністычная партыя. Яна падняла савецкі народ і яго воіну на справядлівую Айчынную вайну, натхніла іх на вялікі подзвіг. К канцу вайны ў арміі і на флоце знаходзілася больш трох мільёну камуністаў

—амаль 60 працэнтаў саставу партыі. Тры мільёны сваіх сыноў страціла партыя на франтах. Пяць мільёну савецкіх людзей папоўнілі яе рады за гады вайны.

Камуністы заусёды знаходзіліся там, дзе цяжкай і небяспечнай. Яны складлі амаль трох чвэрці воіну, удастоены высокага звання Героя Савецкага

дня вайны прайаўлі савецкія жанчыны. Сярод Герояў Савецкага Саюза 91 патрыётка нашай краіны. За подзвігі у час вайны адважных жанчынам было уручана больш 150 тысяч ордэнаў і медаляў. Чацвёртую частку многіх партызанскіх атрадаў складалі жанчыны.

Сведчаннем яскравага прайаўлення савецкага па-

25 ГОД ВЯЛІКАЙ ПЕРАМОГІ

Саюза. Лозунг. «Камуністы, наперад!» быў вышайшай нормай, законам жыцця кожнага члена партыі. Подзвіг камуніста Мікалая Гастаны, накіраваўшага свой палаючы са малёту у калону варожых танкаў і бензацыйстэрнаў, быў паутораны за гады вайны 74 разы.

У абароне сацыялістычнай Айчыны велічныя узоры мужнасці і герайзму паказала савецкая моладзь, яе перадавы атрад — камсамол. Ленінскі камсамол даў Радзімільёны беззапаветных байкоў. Яны смела ішлі на ворага, не баючыся смерці. За баявія подзвігі 1.256.700 армейскіх камсамольцаў былі узнагароджаны ордэнамі і медалямі, 1.234 члены ВЛКСМ удастоены звання Героя Савецкага Саюза, звыш 7 мільёну узнагароджаны ордэнамі і медалямі.

Здзіўляючыя подзвігі здзейснілі нашы воіны ля сцен Брэсцкай крэпасці, пад Москвой і Сталінградам, пры герайчнай абароне Ленінграда, Севастополя, Кіева і Адэсы, на Курскай дузе, пры фарсіраванні Дняпра, пад Будапештам і Венай, у бітве за Берлін.

Заслугі савецкіх людзей на франтах барацьбы з нямецка-фашистыкімі захопнікамі у поўнай меры пацвердзілі прарочыя слова У. І. Леніна аб tym, што наша краіна здольна даваць не толькі адзіночкі-героям, а і зможа вылучыць гэтых герояў сотнямі, тысячамі.

На падзвігі савецкіх людзей у тыле. З 1 ліпеня 1941 года па 1 ліпеня 1945 года ў СССР было выпушчана больш 108 тысяч баявых самалётаў, звыш 95 тысяч танкаў і самаходна-артылерыйскіх установак, звыш 188 тысяч гармат, калі 348 тысяч мінамётаў. Працаўнікі сельскай гаспадаркі далі Радзімільёну 4.812 мільёну пудоў зерна.

Мужнасць, веліч духу і непахісную волю, любоў да Айчыны ў суроўыя га-

трытызму быў масавы партызанскі рух. Ён ахапіў усю часову акупіраваную ворагам тэрыторыю. Толькі армія беларускіх партызан налічвала трэць мільёна байкоў. У тыле ворага у Беларусі дзеянічалі 9 падпольных аблкомаў, 174 гаркомы і райкомы партыі, амаль 1.300 піярвічных партызанскіх арганізацый.

На падзвігу ўсёй вайны партызаны актыўна дала магалі Савецкай Арміі і Флоту граміць ворага. Радзіма высока ацаніла мужнасць партызан і падпольшчыкаў. Больш 184 тысяч чалавек узнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза, 190 патрыётамі удастоены звання Героя Савецкага Саюза.

Перамога Савецкага Саюза ў Вялікай Айчыннай вайне з'явілася вынікам не толькі ратных по-

дзвігаў савецкіх воінаў на фронце, але і самаадданай працы савецкіх людзей у тыле. З 1 ліпеня 1941 года па 1 ліпеня 1945 года ў СССР было выпушчана больш 108 тысяч баявых самалётаў, звыш 95 тысяч танкаў і самаходна-

артылерыйскіх установак, звыш 188 тысяч гармат, калі 348 тысяч мінамётаў. Працаўнікі сельскай гаспадаркі далі Радзімільёну 4.812 мільёну пудоў зерна.

«Вынікі Вялікай Айчыннай вайны Савецкага Саюза, — адзначаецца ў Тэ-

зісах ЦК КПСС «Пяць дзесят год Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі», — пераканауча паказалі, што у свеце ніяма такіх сил, якія б моглі знішчыць сацыялізм, пастаўіць на калені народ, верны ідэям марксізма-ленинізма, адданы сацыялістычнай Радзіме, згуртаваны вакол ленинскай партыі. Гэтыя вынікі — грознае папярэдженне імперыялістычным агрэсарам, суворы і незабытны урок гісторыі.

Ва умовах складаных міжнародных абедавін Камуністычнай партыі і Савецкім урадом прайаўляючы пастаўленыя клопаты аб умацаванні абаронадзольнасці Савецкага Саюза. Сведчаннем гэтага, новым этапам у жыцці арміі і флоту з'яўляецца Закон «Аб усегаўльнай воінскай павіннасці», прыняты Вярховным Саветам СССР 12 кастрычніка 1967 года. Ён яшчэ вялізну адказнасць кожнага савецкага воіна, кожнага грамадзяніна СССР за абарону Радзімы.

Падрывоўка да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна значна актыўизавала работу партыйных і камсамольскіх арганізацый універсітэта па выхаванню студэнтаў на рэвалюцыйных, баявых і працуных традыцыях Камуністычнай партыі, савецкага народа і яго Узброенных Сіл. Пастаянна удасканаваючы форсы і метады герой-патрыйскага выхавання. Усё больш далучаючыя да гэтай работы супрацоўнікі універсітэта.

Мы павінны пастаўляць, што выхаванне камсамола, моладзі на рэвалюцыйных, працуных і баявых традыцыях савецкага народа, Камуністычнай партыі — адна з важнейшых задач.

Сустракаючы 25-годдзе Перамогі савецкага народа, калектыв Беларускага дзяржаўнага універсітэта з гонарам выканане і гэтую пачэсную задачу.

У. ЛЮТАЎ,
начальнік ваенай кафедры, палкоунік.

ТЫДЗЕНЬ ПАМЯЦІ ГЕРОЯЎ

34 мая ва ўніверсітэце праходзіць тыдзень памяці герояў, прысвечаны 25-годдзю Перамогі. У гэтыя дні у студэнцкіх групах праходзяць лекцыі, супрэччы і гутаркі з удзельнікамі вайны, наладжаючы ма- савыя экспурсіі у Хатын, у музеі гісторыі Вялікай фінансавага факультэта разам са Айчыннай вайны і г. д. У гасцініцах у студэнтаў ужо пабываюць генерал-маёр М. В. Дунаев, удзельнік штурму Берліна і баёў за У. І. Івашкевіч, (Наш кар.).

АФІЦЭРЫ АБАРАНЯЮЦЬ... ДЫПЛОМЫ

Салдат. Так, напрыклад, капітан У. І. Брыжакін (дараць, ён удзельнік вучэння «Дзвіна») прысвяціў свою працу ленінізму як аснове наукаўская кіруніцтва ідэалагічнай работай у Савецкай Арміі, капітан Ф. Ш. Сафіулін выбраў для свайго дыпломнай работы тэму «Фарміраванне камуністычнага светапогляду у савецкіх воіну». Дзяржаўная камісія ацаніла гэты студэнцкі даследаванні на выдатна. Высокую ацэнку атрымалі таксама работы афіцэраў Л. А. Маслюкоўскага, Я. М. Махава, А. Б. Бардушкі. Выкладчыкі і студэнты цёпла павінішы ўзяць у паспехам, юбілеем Перамогі і пажадаці ім новых даследаванняў у пачэснай службе. А. СЫРКІН, стараста VI курса філософскага аддзялення.

ВЫНІКІ ПАДВЕДЗЕНЫ

Падведзены вынікі агляду-конкурсу насленага друку ўніверсітэта, прысвечанага 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна. Улічваючы асноўную тэматыку і літаратурны ўзровень матэрыялаў, зневажаючы разнастайнасць, асвятленне ходу падрывоўкі да ленінскага юбілею і шырэй аўтарскага актыву, журы пастанавіла прысудзіць першае месца на сценгасете «Vita» (біяфак), другое — на сценгасете «Гісторык» (гістфак) і «Журналіст» (журфак), трэцяе — газете «За навуку» (фізфак). Журы конкурсу адзначыла таксама прыкметнае паляпшэнне у юбілейным годзе газет «Хімік» (хімфак), «Слова філолага» (філфак), «Рошым любую задачу» (матфак), «Савецкі юрист» (юрфак).

КАЛІ Б ЗНОУ ПАЧАЦЬ...

5 мая — вялікае свята для усіх работнікаў друку і, вядома, для будучых журналістаў. Тому у гэты дзень так ажыуле на урачыста на журфаку. Выкладчыкі і студэнты гасцініца сустракаюць шматлікіх гасцей — выпускнікоў розных гадоў.

Усіхвалівана віншуе «Імянінкаў» дэкан факультэта Р. В. Булацкі. Ён расказвае аб гісторыі і цяперашнім дні журфака. Выкладчыкі і рэдакцыі газеты «Советская Беларусь» Ю. Сапажкоў. Яны падзяяліся з малодшымі сабратамі успамінамі, з захапленнем гаварылі аб сваёй работе, аб адданасці журналістыцы.

На ЭДЫМКАХ: (звеўру ўніз) М. Шыманскі, Н. Касцянова, за кафедрай здэва В. Дацшук. Фота Д. ЧАХОВІЧА.

У ШКОЛЕ КАНТРАЛЁРАЎ

Заканчваючы вучэбны год на «Школе народных кантралёраў». На апошніх занятках, якія адбудуваюцца 13 мая у 17 гадзін у аудыторыі № 206, для члену груп народнага кантралёра, камсамольскіх «пражэктаў-рэстаран» і грамадскіх кантралёраў прафсаюзных арганізацый універсітэта будуть прачтаты лекцыі «Некаторыя рысы ленінскага стылю ў работе» і «Віды праверак, методыка іх падрыхтоўкі і правядзення».

У выніку выбараў, якія былі праведзены ў саваківку гэтага года, саставу груп народнага кантролю ва ўніверсітэце абнавіўся амаль на дзве трэці. Народныя кантралёрамі выбраныя перадавыя, найбольш актыўныя і аутарытэтныя выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты, якія каму-

ністы, так і беспартыйныя. Ноўы састав груп народнага кантролю ўзяўся за работу: намецу добрыя планы і пачаў праверкі. Аднак першыя волыт паказаў, што у многіх кантралёраў яўна не капае спецыяльных ведаў па тэорыі і практицы кантрольнай работы. Праверкі праведзены, затрачаны час, а вынікі, якія варта было чакаць, не атрымаліся. Весь чаму ўніверсітэцкая група народнага кантролю вынашла на чарговых занятках вынесці пытанні правильнай падрыхтоўкі і правядзення пра- веркі, каб яна не аказаўся афармлена, дазволіла да барацца да сутнасці справы, дапамагала знайсці вінаватых.

Я. ТАГУНОУ,
старшыня ўніверсітэ

ПОДЗВІГ НАРОДА

САЛДАТ—ВУЧОНЫ

У гэтых дні мы зноу і зноу успамінаем тых, хто са зброяй у руках адстайваў гонар і незалежнасць Радзімы, хто і цяпер аддае свае сілы, веды і здольнасці стварэнню матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма, росквіту науки і культуры.

Аб адным з радавых салдат вайны, якіяр выкладчыку Беларускага дзяржавнага ўніверсітэта, кандыдату науку Міхаіле Яугеневічу Цікоцкім мне і хацелася падзяліцца сваім успамінамі.

Ішо 1945 год — апошні год вайны. 66-ы гвардзейскі Краснаельскі Чырвансцяжны танкавы полк, які уваходзіў у частку трэцяй арміі 2 Беларускага фронту, вёў цяжкую наступальную бой, якія не сціхалі ні днём ні ноччу. Усходнепруская

групировка нямецкіх войск імкнулася не дапусціць уступлення Савецкай Арміі на тэрыторыю Усходніх Прусій. Немцы сцягнулі на гэты участак фронту свае лепшыя дывізіі, таму бай быў жорсткі. Але ніякая сіла не змагла спыніць доблеснай савецкай войскі. Ад салдата да генерала усе гарэлі жаданнем дабіць звера у яго бярпазе і хутчэй закончыць вайну. Наступальны парыу войск быў выключна высокі. Мы імкнуліся спаuna адплаціць ворагу за гора нашых людзей, за спаленая гарады і сёлы.

Міхаіл Цікоцкі ваяваў у палку аутаматчыкам. На аутаматчыку ускладалася задача не толькі весці бой

з нямецкай пяхотай, адсякаць яе ад танку і знишчаць у адкрытым бое, але і аховаць танкавыя экипажы, калі яны атрымлівалі хоць бы кароткую перадышку. З гэтай задачай рота аутаматчыка палка заусёды спраўлялася пасляхова. Сярод салдат Міша выдзяляўся сваім вясёлым, жыццярадасным характаром. Ён быў выключна сціплы, ніколі не бравіраваў сваім баявымі заслугамі, хоць праўшу са сваім аутаматам многа тысяч ваенных кіламетраў, не ныу і, здавалася, ніколі не стамляўся, быў смелы і храбры у бое. Але не толькі гэтым ён быў вядомы у палку.

У сакавіку 1945 года поль атрымаў кароткую перадышку з тым, каб падрыхтавацца да апошняй, завяршаючай аперацыі — разгрому астракткі усходнепру-

скай групировкі, захапіць палкавой самадзеянасці, ак-крыпасць Хайлігенбаль і вый-тыунамі удзельнікамі якой быў Ніна Ткачэнка, Саша Верасенікау і малодшы тэхнік-лейтэнант Салашынскі.

Дэмабілізаваўся Міша з арміі у 1947 годзе. Перад ад'ездам нейкай зашла ў нас размова аб планах на будучыні. Ен, не задумываючыся, адказаў: «Буду вучыцца на факультэце журналістыкі ўніверсітэта».

Цяпер мне зразумела, што гэта было не толькі жаданне, але і прызванне. Накољкі мне вядома, Міхаіл Яугеневіч вядзе вялікую науковую работу, рыхтую доктарскую дысертацыю, пасляхова вучыць будучых журналістаў. І я сардэчна радуюся яго поспехам.

А. ХАУРОНАУ,
падпалкоунік запасу.
г. Нальчык.

ПРИКЛАДАМ СЛУЖЫЦЬ ПОДЗВІГ

Арганізацыі ДТСААФ універсітэта, выконваючы сацыяльна-гаспадарчыя абавязкальствы ў гонар ленінскага юбілею і 25-годдзя перамогі савецкага народа над гітлераўскай Германіяй, актыўна ўключыліся ў ваенна-пагрэбітчыну работу. Сярод шматлікіх форм ваенна-пагрэбітчай пропаганды шырокая распаусуджанне атрымалі тэматычныя вечары і лекцыі, на якіх у гэтым годзе пабывала больш 10 тысяч чалавек.

Рэгулярна праводзяцца тэматычныя вечары і лекцыі на фізічным факультэце (сакратар партыйнага бюро П. Л. Салау, старшыня камітэта ДТСААФ А. Кулікоўскі). Асабліва цікава прайшоў тут вечар, прысвечаны 52-й гадавіне Савецкай Арміі і Флоту. Перад студэнтамі выступілі ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны В. І. Піменаў, Е. А. Піскуноў, афіцеры, якія раней закончили ўніверсітэт і цяпер праходзяць службу ў часцях Мінскага гарнізона. У заключэнні вечара перад яго ўдзельнікамі выступіў з канцэртам ансамбль Чырвансцяжнай Беларускай ваеннай акургі.

Фізічны факультэт з'яўляецца перадавым па шэфскіх сувязях. Партыйнае бюро, камітэт камсамола і камітэт ДТСААФ перад кожнымі сутракаўцамі з прадстаўнікамі падшэфнай часці і намічаючымі канкрэтнымі сумеснымі мераўпреміствы. Цікава і змястоўна праходзяць сутраки салдат са студэнтамі, выступленні вучоных перад вонімі.

На ўсіх факультэтах арганізуецца экспкурсіі студэнтаў у музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, находы на месцах бойі і партызанскіх сцежках, дзе перад вачыма моладзі паўстаюць подзвігі савецкіх людзей у гады Вялікай Айчыннай вайны, масавы герайзм савецкага народа ў боях з ворагамі Радзімы.

Студэнты біялагічнага факультэта, напрыклад, летам минулага года, знаходзячыся на практицы ў Налібоцкай пушчы, зрабілі 10 экспкурсій па партызанскіх сцежках. Юнакі і дзяўчыны сутракаліся і гутарылі з ўдзельнікамі партызанскага руху. У час адной з таких экспкурсій была знойдзена брацкая магіла. Студэнты

Фама Фаміч ЦЕРАШОНКА ў тады вайны праўшу славуны баявы шлях ад камандзіра дывізіёна рэактыўных установак у боях пад Масквой да начальніка армейскай апературычнай групы гвардзейскіх мінамётных часцей пры вызваленіі Прагі.

У кастрычніку—лістападзе 1941 года часці Чырвонай Арміі вялікі цяжкі бой з нямецка-фашисткімі захопнікамі на подступах да Масквы. Вораг усімі сіламі імкнуўся уварвацца ў сталіцу нашай Радзімы. Атакі моталіхаты з танкамі следавалі адна за другой. Зямля дрыжэла ад разрыву снарадаў. І у самы разгар бою наш дывізіён напёс мінірованы ўдар па ворагу.

Залпы гвардзейскіх мінамётных ашаламілі праціўніка, і ён не змог узяць горад Звенігарод з ходу.

У час Сталінградскай бітвы Фама Фаміч ужо камандаваў твардзейскім мінамётным палком. За мужнасць, адвагу узорнае выкананне баявых заданняў па акуружэнні нямецка-фашисткімі захопнікамі Прэзідыму Вярхоўнага Савета СССР Указам ад 10 студзеня 1944 года ўзнагародзіў Вас ордэнам Багдана Хмеляніцкага II ступені. Пасылаю Вам указы ордэн і моцна цісну Вашу руку.

Дзэвяць баявых ордэнаў і шэсць медаляў упрыгожваюць грудзі адважнага абаронцы нашай Радзімы.

У 1955 годзе талкоунік

дзотаў і многа агнявых пунктаў праціўніка. Вораг страціў да 900 салдат і афіцэраў.

За актыўныя баявые дзеянні, за умеласць кірауніцтва гвардзейскімі мінамётнымі часцямі, добрую вывуку асабовага саставу, за праўялённую мужнасць і асабістую адвагу Указам Прэзідыму Вярхоўнага Савета СССР Фама Фаміч узнагароджваецца ордэнам Ленінскага звольненія пасыпку на стану здароўя, але ён не пайшоў на заслужаны адрпачынок. Усе свае сілы і веды аддае выхаванию студэнцкай моладзі на герайчных традыцыях савецкага народа, актыўна ўдзельнічае у абаронна-масавай работе.

Хвалюючай, незабытай падзеяй з'явілася асабістое пісьмо Старшыны Прэзідыму Вярхоўнага Савета СССР М. Г. Калініна. Міхаіл Іванавіч пісаў: «Паважаны Фама Фаміч! За умеласць і мужнасць кірауніцтва

баявымі аперациямі і за дасягнуты ў выніку гэтых апераций поспехі ў боях з нямецка-фашисткімі захопнікамі Прэзідыму Вярхоўнага Савета СССР Указам ад 10 студзеня 1944 года ўзнагародзіў Вас ордэнам Багдана Хмеляніцкага II ступені. Пасылаю Вам указы ордэн і моцна цісну Вашу руку».

Дзэвяць баявых ордэнаў і шэсць медаляў упрыгожваюць грудзі адважнага абаронцы нашай Радзімы.

У 1955 годзе талкоунік

Церашонак звольненіем у запас па стану здароўя, але ён не пайшоў на заслужаны адрпачынок. Усе свае сілы і веды аддае выхаванию студэнцкай моладзі на герайчных традыцыях савецкага народа, актыўна ўдзельнічае у абаронна-масавай работе.

У цяжкія гады Вялікай Айчыннай вайны, — расказвае выкладчык Іван Ціханавіч ПРАКАПЕНКА — камуністы сваёй мужнасцю і герайзмам упісалі адну з найбольш яркіх і хвалюючых старонак у славую гісторыю Камуністычнай партыі.

З 26 чэрвеня 1941 года па 1945 год І. Ц. Пракапенка знаходзіўся на французскіх вайнах. У рады Камуністычнай партыі яго прынялі на стадзені 1942 года ў перыяд цяжкіх баёў на Волхавскім фронце за горад Ціхвін.

— Гэта былі сапрауды хвалюючыя часны, — успамінае Іван Ціханавіч. — У французскіх лесах, недалёка ад перадавога краю, камуністы атрымлівалі дакументы, якія сведчылі аб іх прыналежнасці да партыі Леніна. Батальённы камісар Га-

лубоускі, уручаючы партыйныя білеты, цёпла пашылаваў кожнага і пажадаў баявых поспехаў. І добра памятаў, што прыналежнасць да партыі не дае міне шляхі асабістых праў і прывілеяў, але абавязвае самадзяданна змагацца з ворагам.

Мікалою Трафімавічу РУДЧАНКУ, узнагароджаному чатырма баявымі ордэнамі, давялося ўдзельнічаць у многіх наступальных аперацыях Вялікай Айчыннай вайны.

— На ёсё жыццё. — рас-

Апошні заліп на Берлін.

Май 1945 года.

НЕ ЗГАСНЕ Ў ВЯКАХ

Летам 1943 года, находясь у штаба, я прачыту аўдзіненне аб аднаўленні работы Беларускага дэяржаўнага ўніверсітэта. Пазней я дэведаўся аб тым, што яшчэ у канцы 1942 года была створана урадавая камісія, якая правіла вязакім падрыхточную работу на аднаўленні ўніверсітэта, а 15 мая 1943 года Савет Міністраў СССР прыняў спецыяльную пастанову па гэтаму пытанню. У Падмоскоўі, на станцыі Сходня, ўніверсітэт быў выдэслен двухпавярховы будынак школы. Значную дапамому аказаў Маскоўскі ўніверсітэт, які не толькі прадстаўвіў свае аудыторы і лабаратары, але і перадаў бібліятэку. Было 20 тысяч кніг. Многія прафесары МДУ, Маскоўскага педінстытуту імя У. I. Леніна — Б. А. Рыбакоў, М. М. Нікольскі, А. А. Савіч, І. Палосін і іншыя былі накіраваны для чытання курса лекцый.

Хутка з усіх кантоў краіны — сталі з'яджача студэнты. Мноства із іх за гады вайны прыйшлі супраць школу жыцця — змагацісці супраць німецка-фашистскіх захопнікаў на фронце, працавалі на ваенных заводах, у школах. За парты селі дэмабілі-

ПАЎСТАЎШЫ З РУІН

лізаваныя пасля ранения афіцэры І. Мележ, М. Лобан, У. Зубец, сержант Ф. Філіпенка. З партызанскага атрада прылягецца вясінніцаў гадавы Жэні Семянчук, кавалер двух ордонаў, з Урала — дырктар школы студэнтаў 5 курса гістрафака Марыя Арцюшкевіч.

У першыя дні вучобы студэнтаў было нямнога — каля 300 чалавек, на некаторых курсах — 10 студэнтаў. Не хапала аудыторый, мала было аbstялявання, многім студэнтам даводзілася вучыцца і працаўці. Нягледзячы на вялікія цяжкіці, жыццё ва ўніверсітэце было не скептыкаў, пі ныціку. Усе жылі адной вялікай сям'ёй, хадзілі на лесанархтоуки, на донарскія пункты. А з якімі працай і захапленнем слухалі лекцыі прафесараў, з якімі стараннемі вывучаці вучебную літаратуру!

На камсамольскіх сходах не аблікоўваліся пытанні аб вучебной дысцыпліне і непасляховасці. Студэнтаў хвалявалі

пытанні аб становішчы на фронце, баракбе беларускіх партызан у тыле ворага, дапамозе фронту. Было сабрана некалькі тысяч рублёў на будаўніцтва танкавай калони «Камсамолец Беларусі». Прывіладам для усіх былі франтавікі Іван Мележ, выбраны сакратаром партыйнай арганізацыі ўніверсітэта, Мікалай Лобан, Уладзімір Зубец, толькі на выдатна вучыліся М. П. Ароцішкевіч, З. Ф. Зябкіна, В. П. Куксёнак (гістрафак), В. В. Палтаран, М. Н. Бэрсток (філфак), Г. А. Лазерка (хімфак), О. Ф. Якушкі (геофак). Л. Клімко (фізмат), В. К. Гаравец, А. В. Барашкава (біяфак) і многія іншыя. Кожны са сходніцай імкнуўся стаць высокакваліфікованым спецыялістам. Не выпадкова большасць з тых, хто заімаўся на ст. Сходня, стала дактарамі і кандыдатамі науку, вядомымі дзеячамі науки, асветы і культуры рэспублікі.

Самым радаснымі святымі для нас, сходніцай, была вестка аб разгроме гітлергауца у Беларусі. У пачатку жніўні 1944 года у Мінск выехала група кам-

самольцаў, якая павінна была падрыхтаваць памяшканні для пераезду ўніверсітэта да пачатку новага навучальнага года.

Універсітэцкі гарадок ляжаў у руінах. Карпусы біялагічнага і хімічнага факультэтаў былі спалены, фізмат — вельмі пашкоджаны. Студэнты і выкладчыкі, не шкадуючы часу, з разніцы да вечара аднаўлялі будынкі, прыводзілі ў парадак іншыя на вуліцах Няміга Віцебскай. І задача, паставлена перад камсамольскай арганізацыяй — дапамагчы своеасобна пачаць новы навучальны год, — была выканана. Камсамольцы Е. Лагацкага, Л. Міцько, Г. Лазерка, Я. Семянчук і іншыя былі узнагароджаны медалям «За доблесную працу у Вялікай Айчыннай вайне Савецкага Саюза 1941—45 гг.».

Для кожнага з нас, хто займаўся ў той цяжкі весяны год Сходня засталася сімвалам згуртаванасці і таварыства. Гэтыя традыцыі мы, камсамольцы, імкнуліся беражна захоўваць і мацаваць.

Д. МЕЛЬЦАР,
дацент, сакратар камсамольскай арганізацыі БДУ
1943—45 гг.

УДЗЕЛЬНІКІ ВАЙНЫ

казвае Мікалай Трафімавіч. — запал у сэрца радасць і відаваленіе са- лікаванне вызваленых са- вецкіх людзей на Кубані і Украіне, шчаслівія твары польскіх грамадзян Люблю- на, Лодзі, Познані.

...Раннія вясны 1945 года. Мы выйшли да Одэра і фар- сіравалі яго. Заду засталіся ледзяныя хвалі ракі. Невялікая група разведчыкаў нечакана напачаткай атакай, збіўшы прыкрыцце гітлергауца, акопавалася на варожым беразе. Паступіла разыёгра — загад камандзіра палка Гарунова і зампала- літа Валаховіча: «Да Берліна 70 кіламетраў, утрымай- цеся да вечара любой ца- ной».

Хутка нам стала вядома, што справа Одэра фарсіравала разведвальня рота.

Але сілы былі няроўныя. Літаральна праз гадзініна- шы пазыцыі былі атакаваны праціўнікам. Чатыры разы спраўна даходзіла да руко- паштай схватка. Фашысты паддзягвалі свежыя сілы. Трэба было падрыхтаваць, каб адбіць новыя атакі. Прымецаца рашэнне рухацца наперад. Неразлучныя сабры —былы беларускі партызан, падрыунік, кавалер ордэнаў Леніна і двух бая- вога Чырвонага Сцяга Мі-

ша Папамароу, грузін Вано Свандзі і рускі Васіль Грыбанау вырываюцца напе- рад. Карабткая схватка. Флангавы удар некалькіх храбрашу для немцаў быў нечаканы. Вораг разгуль- ся. А побач, з фронту, друж- на атакавала разведчыкі. Плацдарм утрыман. Кожны разумее: цяпер мы бліжэй за ўсіх да Берліна!

Івану Кузьмічу СІНІ- ШЧУКУ, супрацоўніку фіз- фака, на трэці дзень вайны прыйшлося змагацца пад Талінам, галоўнай базай Балтыйскага флоту, а затым уздзельнічаць у пера- гоне суднаў з Таліна у Кранштат, каб узмадніць абарону Ленінграда. Гэта быў герайчны, цяжкі, звязанны з вялікімі стратамі чэр- рах флоту.

— Праціўнік меў дзесяткі аэрападомаў у Фінляндыі, на пабярэжжы Фінскага залива. На шляху следавання суднаў быў паставлены шматлікі мінныя палі, пад вадой рыскалі фашысцкія падводныя лодкі.

На нашым судне было ка- ля 800 чалавек, у асноўным рабочыя ваенных заво- даў, роные аbstяляванне. Раніцай у адкрытым моры зграя фашысцкіх сцярвяты- каў пачала бамбіць кара-

вал. Чатыры самалёты начніліся на наша судна. Дзве бомбы трапілі у першыя трум. Гінулі людзі. Патретраный ударны хвалій і міне скінула з мосціка, адкупу я вёў агонь з ручнога кулямёта па варожых самалётach.

...Варварства фашыстаў не мела граніц. У сastаве аднаго з караванаў было

шпітальнае судна «Казахстан» з цяжкай раненымі бандзімі і дзецьмі. Нягледзячы на

спазнавальныя знакі міжнароднага Чырвонага Крыжа, зусім

засягнула агонь з ручнога кулямёта судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётаў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётаў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

...Варварства фашыстаў не мела граніц. У сastаве аднаго з караванаў было

шпітальнае судна «Казахстан» з цяжкай раненымі бандзімі і дзецьмі. Нягледзячы на

спазнавальныя знакі міжнароднага Чырвонага Крыжа, зусім

засягнула агонь з ручнога кулямёта судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётаў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага судна жанчын і дзеціц. Мужная каманда «Казахстана» ліквідавала пажар, папярэдзіўшы пранікненне агоню у машыны адсек. Астаўшыся ў жывых члены каманды прывялі судна у Кранштат.

было падпалена фашисткімі сцярвятыкамі, а усіх, хто знаходзіўся на палубе, немцы расстрэльвалі з кулямётаў і нават кідалі ў іх ручныя гранаты з кабін самалётоў. Наш бускір аказаў дапамогу у тушэнні пажару на «Казахстане». Пад кулямётным агнём варожых самалётоў мы выносілі з палаючага

ЗОСІН «ТРАФЕЙ»

Старшы выкладчык кафедры рады і тэлебачання Георгій Захаравіч Бягун у гады Вялікай Айчыннай вайны быў крауніком групы разведыкаў специзрупі «Артур», якая дзеяла ў Мінску і Мінскім раёне. 1000 дзён ён праўёу у падполі, змагаўся з ворагам не толькі зброяй, але і трапным словам. Яго вершы, песні, запекі разыходзіліся па партызанскіх атрадах і навакольных вёсках.

Сёня мы змяшчаем некалькі вершы Г. З. Бягуну, якія былі напісаны ў час вайны.

Мы цягнік рванулі мінай
І пусцілі пад адхон.

Гітлер хмурны лезе з скуры,
Увесь ад злосці пасінеу,
Дзевяць дзён спрауляу
Хаутуры,

На дзесяты—ашалеу.

Эх, кубанка-партизанка,
Наша гордасць і краса,
Партизанская кубанка—
Для захопніка граза!

Банда Кубэ нам блакаду
Рыхтавала два гады.

З той блакады самі гады
Цягу далі хто куды.

На Пцічы і на Арэсе
Палыхае родны сцяг.

Зондэр Вілька нос павесіу,
Пацярпеушы ў бітве крах.

Эх, кубанка-заліханка,
Стужка чырвянню гарыць.

Мне зручней з табой,
Кубанка,

Погань гітлерскую біць!

Мы з налёту нішчым доты,
Пераправы і масты,
Косім фрыцау з кулямёта—
Шквал свінцовы і густы.

Дзень і ноц фашыстау
Глушым

Так, што стогне родны гай.
Ты ляці з дарогі, птушка,
Звер, з дарогі уцякай.

Эх, кубанка-партизанка,
Наша гордасць і краса,
Партизанская кубанка—
Для захопніка граза!

Верасень 1943 г.

Члены редакции

ЖАНЧЫНАМ-РАЗВЕДЧЫЦАМ СПЕЦГРУПЫ «АРТУР» ПРЫСВЯЧАЮ.

Залацістым ранкам

Між ялін і сосен

Да штабной зямлянкі

Спешна крохыць Зося.

Сонейка смяеца

Промнямі зарніцы:

Зося у разведцы

Паланіла фрыца!

Вестка паляцела

Птушка над борам,

Рэхам празвінела

У зялёным моры.

І блягуда па росі

Людзі на паляну

Паглядзець на Зосю,

На фашыста глянуць.

Чутны гоман, жарты:

— Но не вельмі лоука

Гусака з какардай

Славіаць вяроукай?

— «Язычко» — фігура...

— Як вყрек адкорны...

— Гарнізонны фюрэр...

— Людаед адборны...

Перад строем чынна

Камандзір бывалы

Дзякую дзягучыне

За «трафей» удалы.

Тут жа, на паляне,

Ля радзімых сосен

Залацістым раннем

Усе віншуюць Зосю.

А хлапцы ўздыхаюць

Па красе дзяячоў,

Па вачах, што зязоў

Нават щёмнай ноччу.

Лістапад 1943 г.

Я Ў ХАТУ ВЯРНУСЯ..

Калі на вайне

мніе куля сустэрне,

Я устану з магілы

травінкай вясенний.

Я вырасту зернем

на полі ўзараным

І ў хату вярнуся

акрайкам арханым.

Калі ж смерць абыйдзе

мніе стараною—

Паведаю людзям

пра подзвіг герояў,

На стол пакладу

у найвялікшае свята

Акраец арханы—

як памяць салдату.

Май 1944 г.

Члены редакции

Ужо зараз мы можам з упну-

ненасцю сказаць, што справа

скрунулася з мёртвага пункту.

У інтэрнаце адбылося ужо пя-

маты цікавых падзея.

Хочацца адзначыць лекцыю «Аб культу-

рэваводзін студэнтаў», якую

прачытаў М. М. Пілчанка, лек-

цы аб міжнародным станові-

шчы. Па ініцыятыве савета ін-

тернатаў ў праведзені кон-

курса на лепшага сплавака.

І нахял колькасць удзельнікаў

яго вымыралася не дзесцікім,

аднак той факт, што людзі з

ахвотам прымалі на іх удаел,

гарворы за тое, што пасінасць

можна пераадолець.

Вялікую дапамогу актыўістам

аказаўшы выкладчык факуль-

тэта Я. М. Камароўскі, І. В.

Шадурскі, Д. П. Жмуровскі і

іншыя. Вось індачна Дзмітрый

Пяtronovіч Жмуровскі занрасіў

у інтэрнат адказнага скратора

и адказнага скратора